

gospodarske, obrtniške in narodne

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 25. maja 1870.

Gospodarske stvari.

Razglas,

kako se bodo premije delile za dobro narejena gnojišča.

Družba kmetijska kranjska, pooblastena po slavnemu c. kr. ministerstvu kmetijstva od 11. novembra 1869. leta, št. 6032., da razdeli iz državnega zaklada dovoljenih 300 gold. za premije umno napravljenih gnojišč, bode jih razdelila tako, da odloči

3 premije po 30 gold. za Notranjsko,

3 premije po 30 gold. za Dolensko,

4 premije po 30 gold. za Gorenjsko.

Tako premijo morejo dobiti le kmetje, ne pa grajščaki, in sicer taki, ki si napravijo gnojišče z gnojnično pumpo tako, kakor na podobah „Novicam“ priloženih kaže izgled A. podoba 1. in 2., ali pa izgled B. podoba 4. in 5., pa je gnojišče tudi sicer tako napravljeno, kakor poduk pod črkami I. II. III. IV. uči.

Kdor želi dobiti tako premijo, ktera mu ni le v dobiček, da si napravi prav dobro gnojišče, temuč tudi na čast, da ima gnojišče tako, da je drugim v izgled, naj se zadnji čas do sv. Mihela tega leta s prošnjo obrne do podpisane odbora in v pismu izkaže, da je po enem ali drugem izgledu naredil si gnojišče. Družba kmetijska bode potem po posebni komisiji preiskavati dala njegovo gnojišče in mu premijo izplačala. Ako bi pa gospodarjev, ki so taka gnojišča napravili, bilo več kakor je premij, bode se premija dala takemu, ki je med njimi najboljše gnojišče naredil; ako so si pa vsa enaka, bode srečkanje (lozanje) odločilo, kdo jo dobi.

Veliki posestniki, ki si tudi napravijo tako izgledna gnojišča, prejmejo častna pohvalna pisma.

Glavni odbor c. k. družbe kmetijske
v Ljubljani 15. maja 1870.

Najpripravnejša in najpriprostejša gnojišča. *)

Predgovor.

Skušnja vseh časov in dežel nas uči, da najrodovitnejša zemlja opeša in oslabi, ako mora vedno roditi, ne prejme pa nič ne.

Od zemlje dan za dnevom čedalje več zahtevamo, in to iz dveh vzrokov; prvič zato, ker je čedalje več ljudi, ki toraj tudi čedalje več potrebujejo živeža; in drugič zato, ker je obdelovane zemlje čedalje manj, kajti čedalje več se je potrebuje in jemlje za stavbe, ceste, železnice in druga pota.

Da gnoj zemlji povračuje snovi, ktere žita in drugi sadeži izpivajo iz nje, to je vsakemu znano; zato vidimo, da vsi kmetovalci gnojijo svojo zemljo. Tudi to je znano, da gnoj pospešuje rast in da se živina, ktera dobiva obilo in dotične krme, krepi in debeli; nasproti pa medli in hujša ona, ki dobiva malo in to netečne krme.

Naši kmetovalci, če jih izvzamemo nekoliko, ki si morejo kupiti umeten ali mineraličen gnoj, morajo gnojiti s tekočimi in trdimi živalskimi in človeškimi izmečki.

Navadni ali gnoj iz hlevov so trdi ali tekoči živinski izmečki, z nastilom vred. Njegova moč je jako različna in to po krmi, soli in nastilu, kakor tudi po načinu, po katerem se ravná z njim. Gnoj, kteremu se ne pridene nič nastila, je najboljšje precej rabiti; gnoj zmešan z nastilom mora pa manj ali delj časa (6 tednov do 3 mesecev) ležati, da malo zavrè (segnjije), da se nastilo (slama, listje, zrezki) razmoči in poruži, da je videti mastno in da se različne tvarine nekoliko zenačijo; kajti le tak gnoj se v zemlji naglo spremeni v one razvezljive in gazove snovi, ki so rastlinam živež. Da se te premembe zgodé, treba je manj ali več časa ali zato, ker je nastilo že samo po sebi več ali manj razvezljivo, ali zato, ker je več ali manj ugoden letni čas in kraj, ki je ali v dolini ali visoki gori.

Da se gnoj tako vdela in da se ga pogubi kar najmanj mogoče, treba je primerne gnojišča.

Kako se primerna gnojišča napravljajo in kako je treba ravnati z gnojem, to hočemo povedati v odgovorih na naslednja vprašanja.

I. Kje naj bode gnojišče?

Pred vsem mora gnojni kup na dvorišču imeti dve lastnosti: prvič gnojni kup naj ne skrni dvora, ampak bodi mu kinč, — drugič gnojni kup bodi tak, da se gnoj v njem razkroji tako, da dobimo podelan, to je masten, nekoliko vlažen in kratek gnoj.

Gnojišče bodi blizo in na senčni strani hleva; lahko naj se do njega in od njega z vozom hodi; ono ne sme biti pod kapom, pa tudi na takem kraji ne, da bi se kakošna druga voda stekala va-nje.

Gnojišče mora na senčni strani biti zato, da solnce ne prepeka in ne suši na vrhu ležečega gnoja; kajti tak gnoj ne segnjije in ne preprhne, nasproti se pa spodnji gnoj tako razgreje, da ga mnogo zgori.

Kapnica in vsaka voda, ki od drugod priteka, mora se pa od gnojišča odvracati zato, da gnoja ne spere, in da se po nepotrebem ne naredi preveč gnojnice, ki lahko, ako delj časa dežuje, odteče in seboj odnese mnogo tekočega gnojila. To pa je velika škoda, ker je to, kar po tej poti gré v zgubo, večidel veliko več vredno kakor to, kar ostane.

*) Iz 1. zvezka „Naznanil c. k. kmetijske družbe za leto 1870.“